

*Kronika • Chronicle • Хроника***Pažymime profesoriaus Anupro ŠLANČIAUSKO 75 metų jubiliejų**

2007 m. lapkričio 3 d. profesoriui habilituotam daktarui (technikos mokslai) Anuprui Šlančiauskui sukako 75. Jis gimė Šiaulių apskr. Meškuičių vls. Rudiškių k. Baigęs Joniškio vidurinę mokyklą, 1951 m. įstojo į Kauno politechnikos instituto Mechanikos fakultetą studijuoti pramonės šiluminę energetiką. 1956 m. su pagyrimu baigė studijas ir pradėjo dirbti Lietuvos MA Fizikos-technikos institute (vėliau Energetikos ir elektrotechnikos institute), tik ką akad. Algirdo Žukausko įkurtoje Šiluminės technikos laboratorijoje, kuri ir buvo Lietuvos šiluminės fizikos mokyklos ištakos. Čia jaunas inžinierius šilumininkas ir pradėjo mokslinio tyrimo darbą, nors jo potraukį ir pirmąją patirtį jau buvo pajutęs aukštojoje mokykloje – studentų mokslinėje draugijoje, dirbo fakulteto SMD pirmininku.

Lietuvos MA Energetikos ir elektrotechnikos, vėliau Fizikinių-techninių energetikos problemų, o dabar Lietuvos energetikos institute prof. A. Šlančiauskas visą laiką dirbo vaisingą mokslinio tyrimo darbą, 1962 m. jis apgynė technikos mokslų kandidato, 1975 m. Baltarusijos TSR MA Šilumos ir masės mainų A. Lykovo institute Minske – technikos mokslų daktaro disertacijas, 1981 m. jam suteiktas profesoriaus vardas. 25 metus jis vadovavo Šiluminio modeliavimo laboratorijai, kurioje sutelkė jauną, darbštų, kūrybingą kolektyvą, sėkmingai dirbantį turbulentinių šilumos mainų srityje, rūpinosi modernios eksperimentinės bazės kūrimu, ypač daug dėmesio skyrė turbulentinių srauto charakteristikų eksperimentinio tyrimo ir matavimo termoanemometrinei aparatūrai.

Iš pradžių A. Šlančiauskas tyrinėjo vamzdžių pluoštų šilumos atidavimą ir pasipriešinimą, nustatė šachmatinių pluoštų šilumos mainus įvairių klampių skysčių srautuose. Eksperimentiškai išnagrino ultragarso elastinių bangų įtaką cilindro, plonų vielelių ir plokščio paviršiaus šilumos mainams, kuri ryški laisvosios konvekcijos sąlygomis.

Turbulentinių šilumos mainų dėsningumus prof. A. Šlančiauskas pradėjo tirti 1962 m. Buvo nustatyta, kad pernešant šilumą lemiamą vaidmenį vaidina klampa pasluoksnio deformacija. Remiantis gausia eksperimentine medžiaga, buvo išaiškinta, kad šiluma pernešama greičiau nei judesio kiekis, nuodugnai išnagrinetas pasluoksnis, kaip pagrindinė šiluminė varža prie sienelės. Iširta srauto laminarizacijos įtaka šilumos mainams esant slėgio gradientui. Nustatytas srauto turbulentiškumo laipsnis, paviršiaus kreivumo poveikis šilumos mainams, kai Prandtlio skaičiai įvairūs. Apibendrinimai atlikti panaudojus pusiauempirinius turbulentinio pernešimo modelius.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, prof. A. Šlančiauskas ėmėsi tirti degimo procesus, siekiant efektyviau sudeginti kurą ir sumažinti oro taršą azoto oksidais, smalkėmis ir suodžiais. Ypač daug pastangų buvo skirta geram mazuto, kiek vėliau ir orimul-

sijos sudeginimui. Sukaupias aerodinamikos ir šilumos mainų žinias jis sėkmingai pritaikė, kuriant naujus degiklius ir juos įdiegiant daugelyje Lietuvos veikiančių katilų bei gerinant degimo technologijas pramonėje. Pagrindinis dėmesys skiriamas degimo procesų efektyvumo progresui. Šie darbai intensyviai plėtojami naujai įkurtoje Degimo procesų laboratorijoje, kuriai prof. A. Šlančiauskas vadovauja nuo 1994 m. Joje sukurta nauja eksperimentinė ir teorinė degimo procesų tyrimų bazė aprūpinta šiuolaikine matavimo aparatūra, analizuojami degimo procesai daugelyje pagrindinių Lietuvos energetikos ir pramonės objektų, sėkmingai kuriami ir diegiami įvairios galios degikliai. Eksperimentiniai ir teoriniai tyrimai atliekami gana vaisingai, ypač įvertinant, kad tai yra nauja profesoriaus ir jo vadovaujamos laboratorijos veiklos sritis. Dabar ypač daug dirbama, pasitelkus ir tarptautinius projektus, atliekami kietųjų atliekų utilizavimo, jų dujofikavimo, vandenilio iš organinio kuro atskyrimo tyrimai. Pažymėtina labai šiandien aktuali ir nauja anglies nanostruktūrų sintezės kryptis.

Prof. A. Šlančiauskas yra serijos „Šiluminė fizika“ trijų monografijų bendraautoris: „Vamzdžių pluoštų šilumos atidavimas skysčio sraute“ (su A. Žukausku ir V. Makarevičiumi, 1968), „Šilumos atidavimas turbulentiame skysčio sraute“ (su A. Žukausku, 1973) ir „Turbulentinis šilumos pernešimas pasienio sluoksniuose“ (su A. Pedišiumi, 1987). Antroji (1987) ir trečioji (1995) šių monografijų išverstos į anglų kalbą ir leidyklų „Hemisphere Publishing Corporation“ ir „Begell House Inc.“ išleistos JAV. Be to, jis yra kitų trijų knygų bendraautoris. Profesoriumi

vadovaujant apginta 20 daktaro ir 2 habil. daktaro disertacijos, jo globojami disertacijos rengia vis nauji doktorantai. Prof. skaitė paskaitas bei stažavosi Vokietijos, Olandijos, Anglijos, Portugalijos universitetuose ir mokslo centruose. Jis vienas ir su bendraautoriais paskelbė per 260 mokslinių darbų įvairiuose mokslo žurnaluose, tarptautinių konferencijų, simpoziumų darbuose. Daugelį metų profesorius dirbo instituto disertacijų gynimo tarybose, skaitė paskaitas Kauno technologijos universiteto studentams.

Jis su A. Žukausku, V. Makarevičiumi, J. V. Žiugžda 1975 m. Lietuvos TSR Respublikinės mokslo ir technikos premijos už mokslo darbų ciklą „Konvencinių šilumos mainų dėsningumų nustatymas skysčių srau-

tuose“ ir su A. Pedišiumi, A. Žukausku ir V. Katinu už antrąjį 1997 m. darbų ciklą „Turbulentinio šilumos pernešimo, hidrodinamikos ir srauto sukeltų vibracijų energetiniuose įrenginiuose dėsningumų nustatymas“ Lietuvos mokslo premijos laureatas.

„Energetikos“ žurnalo redakcinė kolegija, gražus jo mokinių būrys, kolegos ir visa instituto bendrija širdingai sveikina prof. **Anuprą Šlančiauską** brandaus jubiliejaus proga, linki geriausios kloties ir sėkmės mokslo darbuose, ištvėmės ir kaip visada neišsenkančios energijos, o tvirta Žemgalos ažuolo sveikata ir toliau telydi.

Dr. Juozas Vytautas ŽIU G Ž DA